

VELİ EĞİTİM REHBERİ

ÇOCUK VE BAŞARI

"GÜNÜN KAHRAMANI OLMAK İSTEYENLERE BİRKAÇ ÖNERİ

ÇOCUK VE BAŞARI

"GÜNÜN KAHRAMANI OLMAK İSTEYENLERE BİRKAÇ ÖNERİ"

Aynı rüzgârın etkisiyle bir gemi doğuya giderken, diğer gemi batıya gidiyor. Gideceğiniz yön rüzgârın gücüne, değil yelkenlerin yönüne bağlıdır.

Ella Wheeler Wilcox

Anne baba olmayı istemek ve olmak işin basit kısmıdır. Asıl mücadele evlat dünyaya getirdikten sonra başlar. Bundan dolayı başlangıçta anne babaya çok iş düşer.

Bu eğitim dönemi 'Doğumdan sonra, okuldan önce' olarak adlandırılır. İnsanın eğitimi doğumla başlar. Çünkü o doğal bir varlıktır, doğanın parçasıdır. Çocuğun yakın çevresindeki bütün yetişkinler onun için son derece önemlidir. Çünkü onlar, çocukların ilk öğretmenleridir. (Prof. Dr. Haktanır). Her anne-baba çocuğunun başarılı olması için elinden geleni yapmaya çalışır ve iyi bir eğitimin çocuğunu başarılı kılacağını umar. Attığı her adımda da onun her türlü gereksinimini karşılamayı hedefler (yaşamsal, zihinsel, duygusal, akademik), hepsine hitap etmeye çalışır. Anne-babalar

çocuklarının başarılı olmasını isterken gerçekten ne istediklerini çok iyi bilmek zorundadırlar. Çünkü anne-babanın başarı anlayışı, onların çocukla kurduğu bu temel ilişki, onun özünü, karakterini, yaşama bakış tarzını biçimlendirir.

Büyük başarı kalpten gelir, beyinde büyür, ellerden hayata akar.

Mümin Sekman

Çocuklarınızın başarıyı yakalamalarını amaçlarken stres, panik yaşamak ya da yaşatmak yerine, sorumluluk, hedef belirleme, motivasyon gibi yaşam becerilerimizin olması gerekmektedir. Başarı belli bir amaç için sürekli giderek artan çalışmalarla elde edilebilir. Bunun için çocuğumuzla ilgili kaygıları bir kenara bırakıp, bizim çocuğumuz için neler yapabileceğimiz konusunda düşünmemiz daha doğru olacaktır. Çocuğun okul başarısında zeka ve yetenek önemli rol oynar. Elbette ki zeki olmayan ve yeterli bir zeka potansiyeline sahip olmayan çocuğun başarılı olabilmesi çok güç olacaktır. Fakat yeterli zeka potansiyeline ve yeteneklere sahip olan bir çok çocuk okulda başarılı olamamaktadır. Bu konuda farklı bir faktör ortaya çıkıyor. O da, aile ilişkileri. Çocuk öğrenme ve başarıma isteğini önce aile

ortamında edinir. Ana-babadan gördüğü sevgi, ilgi ve uyarılma sonucu doğal öğrenme dürtüsü artar. Ana-babasıyla iyi ilişkiler içinde olan çocuk, onlar gibi bilgili, güçlü ve becerikli olmaya özenir. Başka bir deyişle çocuk ana-babasını model alır. Soruları yanıtlanan, merakı doyurulan çocuk daha çok öğrenme isteği duyar. Tersine ilgi ve destekten yoksun, soruları geçiştirilen çocukta öğrenme isteği körelir.

Çocuğunuzu Tanıyın...

Bu yaş çocuklar hakkında isabetli kararlar verebilmek, başarılarını sağlarken doğru yönlendirmeler yapabilmek için ilk önce onlarla ilgili yeterli bilgiye sahip olmamız gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında çocuğa karşı davranışlarımız çocuğun üzerinde de olumlu etkiler yaratır. Onun da kendini tanıyan, doğru kararlar verip hedeflerine ulaşabilen bir birey haline gelmesini sağlar. Kişiliğinin gelişmesine yardımcı olur. Kişilik; insanın doğuştan getirdiği ve sonradan kazandığı özellikleriyle psiko-sosyal özelliklerinin ahenkli bir bütün oluşturmasıdır.

Benlik Algısı...

Çocuk dünyaya geldiğinde belirgin bir ben kavramı yoktur. "Ben" çocukluğun ilk yaşlarında doğru ve yanlışlarla başlar ve benlik gelişimi çocukta yaşlara göre farklılık gösterir. Kendini doğru tanıma olanağı bulduğu ölçüde çatışmaları kolay atlatır ve sağlıklı bir ben kavramı geliştirebilir.

Benlik algısının yüksek olması, olumlu bir tutuma, iyi ilişkilere ve öğretmenlere yönelik pozitif bir imaja sahip olmaya, kendilerinin güven ve sorumluluk duygularını daha çok geliştirmeye, duygusal açıdan daha olgun ve daha yüksek benlik algısına sahip bireyler olmalarını sağlar.

8-9 yaş grubu; yetiškine benzer tavırlar gösterir ama anne babasına bağılıdır. Güvenilmeyi ister, bağımsızlığının peşindedir. Yeni fikirleri sever, öğrenmeye, konuşmaya çok heveslidir. Bu özelliklerden dolayı da doğru model olmak önemlidir.

Nasıl model olunur? ; Okuma ve müzik bir ailenin üyeleri arasında bağı kuvvetlendirir, ortak paylaşım anları yaratılmalı, mutlu ve başarılı bir birey olmaları için örnek olunmalı. Evde ya da okulda çocukların yetenekleri, söylediğı sözler değerlendirilmelidir. Küçük yaşlardan itibaren yaptığı her davranış değerlendirilmeli, yapıcı bilgiler sunulmalı.

Maslow ve ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramında olduğı gibi birey belirli ihtiyaçları karşılandıktan sonra daha başarılı olur. Anne babaların bunu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir, -fizyolojik ihtiyaçlarını gidermeli (yeme, içme) - güvenlik (can ve is güvenliğı, tehlikelerden korunma) -sosyal (gruba ait olma, sevme, sevilme, kabul edilme, dostluk) -kendini gerçekleştirme (başarı, toplumda saygı ve itibar görme, ün, kendine güven duyma.)

Anne Babalara Öneriler:

1- Çocuğunuz, onun başarılı olacağına olan inancınızı bilmelidir. Eğer siz çocuğunuzun başarılı olamayacağını düşünüyorsanız çocuğunuz da hemen bu fikre kapılabilir başarısızlığa uğrayabilir.

2- Çocuğunuzu övün. Eğer çocuğunuzun başarılı olmasını istiyorsanız ona sürekli olumlu mesajlar vermelisiniz. Sen bunu yapamazsın, sen beceremezsin, akim ermez gibi olumsuz mesajlar yerine sen bu işi yapabilirsin, bunu anlayabilirsin, bu işin üstesinden gelebilirsin mesajları vermeyi deneyin.

3- Çocuğunuzun öğretmeniyle iyi bir ilişki kurun. Anne, baba, çocuk üçgeni, okul ortamıyla birlikte büyüyecek ve bu üçgene bir başka kişi daha katılacaktır. Bu bakımdan öğretmen önemli konuma sahiptir. Öğretmen ile geliştirilecek sıcak ilişkiler ve samimi bir bağ çocuğun başarısını arttıracaktır.

4- Okul aile toplantılarını kaçırmayın, bu tür toplantılar aile ile öğretmenlerin rahatça konuşabilecekleri ve çocuk hakkında görüşebilecekleri uygun ortamdır. Bu toplantıları kaçırmamaya özen gösterin.

5- Sorulana cevap verin. Çocuklar bitmek bilmeyen bir soru hazinesine sahiptirler. Sürekli soru üretirler. İşte bu soruların cevap bulması da çocuğunuzun öğrenmeye karşı ilgisini artıracaktır.

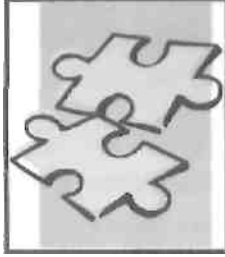
6- Çocuğun yanında yüksek sesle kavga etmekten kaçının. Yanında kavga edilmeyen ve huzurlu bir çocuğun tüm dikkatini öğrenmeye yoğunlaştırması kolaylaşacaktır. Aksi durumda çocuk derse ve öğrenmeye karşı bir ilgisizlik yaşayacaktır. Çocuğun kafası, aile içi anne-baba problemleriyle doluyken öğrenmeyi düşünmesi beklenemez.

Başarıyı Etkileyen Faktörler

Başarı, her bireyin uzun süreli eğitim yaşamında, gelişim düzeyine ve yetenekleri doğrultusunda bilişsel ilerleme göstermesidir. Başarı kavramını etkileyen durumları da göz önünde bulundurmak gerektiği unutulmamalıdır.

Motivasyon ve Sorumluluk

Kişinin öğrenme ve başarı verimini etkileyen durumlardır. Yaşamda başarılı olmak için, öncelikle ne yapacağınızın nasıl yapacağınızın bilgisine ihtiyacımız vardır. Motivasyon, başarılı bir yaşamın anahtarıdır. Sorumluluk, başarılı olma bilgisi ışığında harekele geçme durumudur. En önemlisi de birey bu özelliklerini zaman içerisinde

geliştirebilir.

Bireyin motivasyonunu sağlaması ve sorumluluklarını gerçekleştirmesi bakımından neye ihtiyacının olduğunu bilmek önemlidir. Hem kişisel hem de aileler açısından bakıldığında yanlış teknikler ya da söylemler kullanılmaktadır.

Aşağıda belirtilen özellikler size, çocuğunuza başarının yolunu açmak için yol gösterecektir.

Özellikler:

- Bazı bireyler sorumluluk alma konusunda oldukça istekli iken bazı öğrenciler sorumluluk almaktan kaçınır.
- Sorumluluklarını gerçekleştirme konusunda daha istekli olan birey, yapılması veya öğrenilmesi gereken işlere karşında daha yüksek bir çaba harcar.
- Sorumluluklarını gerçekleştirme önemli olmadığını düşünen birey, sık sık beklentilerin dışında hareket etme eğilimindedirler.
- Anne- Baba veya öğretmen tarafından çalışmalarını yapması konusunda motive edilen bireyler olduğu gibi buna ihtiyaç duymayan, kendi kendini motive edebilen bireyler vardır.
- Kendi iç motivasyonları ile hareket eden bireyler yapılması istenen davranışı ya da öğrenilmesi gereken bilgiyi başarıyla sonuçlandırdıklarında başkalarının övgülerine daha az ihtiyaç duyarlar. Çünkü onlar zaten iyi bir iş başardıklarında "bunu iyi yaptım" diyenlerdendirler. Performanslarını arttırmak için kendi kendilerini duygusal açıdan destekledikleri zaman başarılı olurlar.
- Çevresel teşvike ihtiyaç duyan bireyler de ise, ihtiyaçlarını anlamada, kişisel gelişim ve özgüvenlerinin oluşma sürecinde öğrenme; performans, dikkat geliştirme ve konsantrasyon yeteneğinin gelişmesinde başkalarının geri bildirimine ihtiyaç duyarlar.

Başarmak için muhteşem olmanız gerekmiyor, Ama muhteşem olmanız için başlamanız gerekiyor.

Zig Ziglar

Çocuklarda Kaygı

Çocukluk yılları insan hayatının en hızlı gelişim yıllarıdır. Bu yıllarda fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimin temelleri atılır. Çocuk çevresini tanımaya çevresindeki ilişkileri kendince anlamaya, olaylara karşı bakış açısı kazanmaya ve olayları yorumlamaya çalışır. Bu gelişim süreci içinde, çocuğun içinde bulunduğu çevresel koşullara göre kaygı düzeyi de şekillenmeye başlar. Kaygı duygusu anne-babasının, öğretmenlerinin ve arkadaşlarının davranışlarına göre artar veya azalır.

Kaygı iç ve dış dünyadan kaynaklanan bir tehlike olasılığı, ya da kişi tarafından tehlikeli olarak algılanıp yorumlanan herhangi bir durum karşısında yaşanan bir duygudur. Kişi kendisini bir alarm durumunda ve sanki bir şey olacaktı gibi bir duygu içinde hisseder (1).

Kaygıyı Tetikleyen Durumlar:

Anne babanın çok küçük yaştan başlayan yüksek başarı beklentisi, çocuğun hatalarını düzeltmek için sürekli eleştirmesi, yargılayıcı kelimeler kullanması, olumsuz sıfatlar takması çocuğun kendisine olan güvenini azaltır. Çocuk ona atfedilen sıfatları ve başarısızlıkları içselleştirir. Böylece, göstermiş olduğu çabanın bir anlamı kalmaz, sadece sonuçla ilgilenir.

Ona Nasıl Yardımcı Olabiliriz

- Çocuğun durumdan duyduğu kaygıları önemsemeliyiz.
- Kaygısını İfade etmesine olanak sağlamalıyız.
- Tüm duygularını açıkça ifade etmesi için sabırla, konuşmasını beklemeli, ona cesaret vermeliyiz.
- Durumla ilgili çözüm önerilerini birlikte değerlendirmeliyiz.
- Ona güvendiğimizi göstermeli, cesaretlendirmeliyiz.
- Duygusal acılarına karşı duyarlı olmalı, hissettiklerini paylaşmalıyız.
- Sınıf içi (okul içi) arkadaşlık ilişkilerini gözden geçirmeliyiz.
- Onu, özgüveni geliştirici spor, sanat gibi etkinliklere yönlendirmeliyiz.

Özsaygı

Başarısız olduğumuzda hepimizin özsaygısı sarsılır. Hedeflerimiz ne denli güçlü olursa olsun olumsuz sonuçlar bireyleri derinden etkiler. İşte bu yüzden de yalnızca ne denli yetenekli olduğumuzu değil, kim olduğumuzu ve nasıl başarılı olabileceğimizin de farkına varmalıyız. Olaylar özsaygımızı zedelediğinde kendimize olan inancımızı ya da başkalarının bize karşı inancını yadsınamamız gereklidir. Başarıyı yakalama isteği ister başkalarının desteği ile ister kendi içinizden gelsin önemli olan özgüveninizi yitirmemenizdir.

Aileye Bağlı Nedenler

*Çocuğun gereğinden fazla koruyup güvensiz bir birey haline getirilmesi başarısını etkileyen bir durumdur. Çocuğun sorumluluk almaya teşvik edilmesi ve bu konuda güveni leşi gerekmektedir.

*Anne babanın, çocuğunun hatalarını tolere edememesi, baskıcı tutumu, zorlamaları, çocuğun iyi yanlarından ziyade yetersiz yanlarına yoğunlaşmaları, çocukta güvensizliğe ve kaygıya bu da başarısızlığa yol açar.

*Çocuk üzerinde gerçekçi olmayan beklentiler ve bu konuda çocuğa güven duymama önemli bir başarısızlık nedenidir.

*Anne babanın zamanı etkili kullanma, okuma, sorumluluklarını yerine getirme konularında olumlu örnek olması gerekmektedir.

*İyi niyetle sunulan bilgisayar, TV, oyunlar gibi teknolojik olanakların kullanımına sınır getirilmemesi sonucu çocukta bağımlılık yaratması.

*Ödül verme yönteminin doğru kullanılmaması sonucu, çocuğun başarıyı başlı başına bir ödül olarak görmesi.

Çocuğa öz saygı kazandırma, çocuğun öğrenme, sevmeye ve yaratma yeteneğini güçlendirmektedir. Öz saygı, mutlulukla ve hayattaki başarıyla ilgilidir. Bazı düşünürlere göre öz saygı, tamamen aile sevgisiyle birlikte iyi bir eğitimin ürünüdür.

Aileye Öneriler:

- Şartsız Sevgi Göstermek: Çocuğunuz her ne yaparsa yapsın ona değer verdiğinizi ve kabul ettiğinizi bilmesini sağlayın.
- Açık İsteklerde Bulunmak: Çocuğunuzun ondan ne istediğinizi bilmesini sağlayın. Bu ona alternatif davranışları öğrenmesi için bir şans verecektir.
- Dinlemeyi Öğrenmek: Çocukların duygulan, gözlemleri ve algıladıkları dinlenmeye değerdir ve böyle yapmak çocukların öz saygılarını artırmaktadır. Size bir şeyler söylemek

istediğinde, gerçekten ona zaman ayıramayacaksanız uygun olmadığını ve ne zaman uygun olacağını söyleyin.

- **Çocuğun Duygularını Ciddiye Almak:** Çocuğunuzun korkularını ve negatif duygularını onları reddetmektense ciddiye alın ve onları yenmesine ve kendi çözümünü bulmasına izin verin.
- **Çocukla Yalnız Vakit Geçirmek:** Zaman zaman onun seviyesine inip onun kuralları ve oyuncaklarıyla oynamak da yararlı olacaktır.
- **Çocuğun Bazı Şeyleri Kendisinin Yapmasına İzin Vermek:** Ebeveynler genellikle çocuklarının yapmakta zorlandığı işleri üzerlerine alarak onlara yardımcı olduklarını düşünürler. Bu yardım, "Sen bunu yapamazsın. Sen yeterince iyi değilsin" mesajlarını verebilir ki bu da çocuğun kendine olan saygısını azaltır. Çocukların bir işi başarmak için mücadeleye davet edilmeleri gerekmektedir. Ayrıca çocuklara, problemlerini çözmek ve kendi yeteneklerini keşfetmek için fırsatlar da verilmelidir.
- **Çocuğun Düşüncelerine Saygı Göstermek:** Çocuğunuzun herhangi bir konuda düşüncesini sormanız, onun duygularının, gözlemlerinin ve algılayışının değerli olduğunu düşünmesini sağlayacaktır.
- **Çocuğun Tercihlerine Saygı Göstermek:** Çocuğun kendine olan saygısını artırmanın bir yolu da, onun tercihlerini ve duygularını kabul etmektir.

Her bir çocuğa eşit fırsat verilmelidir. Eşit olmaları için Değil, farklı olabilmeleri için. Ruhunda ve zihninde ne varsa Ortaya dökabilmeleri için.

John Fischer

Aile Tipleri ve Başarı

Sorumluluk sahibi çocuklar yetiştirmek istiyorsak ilk önce sınırlarımızı ve sorumluluklarımızı bilmeliyiz. Aile yapılarında çeşitli yaklaşım tipleri bulunmaktadır. Örneğin; Koruyucu ailelerin çocukları onlar için her şeyden önemlidir. Bu tür ailelerde çocuğun yoğun olduğu dönemlerde ödevlerin anne-baba tarafından yapıldığı bile görülür. Denetleyici aileler çocuğun ders çalışma süreçlerini kontrol altında tuttuklarından çocuklarının tek başlarına iş yapabileceklerine inanmazlar. Denetleyici anne-baba değişik bahaneler bulup sık sık çocuğun odasına girer ve ne kadar ders çalışmış diye çaktırmadan kontrol etmeye çalışırlar. Ailelerin çocuğun sınırlarını ihlali yalnız ders çalışma zamanına müdahaleyle kalmaz. Bazı anne-babalar çocukların sosyal yaşamlarına izin vermez. Bu durumda öğrenci ""Nasıl olsa annem-babam benim yeterince çalışmadığımı düşünüyor, bari çalışmayayım"" diye düşünmeye başlar.

Kimi ailelerde de çocuğu aşırı serbest bırakma ve aşırı bağımsızlık verme eğilimi vardır. Bu ailelerde çocuk hiçbir şeyden sorumluluk duymaz. Bu tür bir aile tutumuyla büyüyen çocuklar sınırlarını ve sorumluluklarını bilmezler.

Anne ve Babanın Dikkat Etmeleri Gereken Başlıca Noktalar

* Anne ve babalar, öncelikle çocuklarını tanımalı, onları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmelidirler.

*Anne ve babalar, çocuklarındaki güven duygusunu pekiştirmek üzere, onları yapıcı ve faal kılacak bir ortam hazırlamalıdır. Ancak bu ortamı hazırlarken verecekleri görevin, çocuğun yetenek ve kapasitesini aşmamasına özen göstermelidirler.

*Anne ve babalar, çocuk için en önemli besinin "sevgi" ve "sevecenlik" olduğunu bilerek, çocuklarına yeterince ilgi ve sevgi göstermelidirler. Bu konuda aşırıya kaçmamaya özellikle dikkat etmelidirler.

*Anne ve babalar, eğitimlerinde, ünlü düşünür J.J. Rousseau'nun şu görüşünü gözden uzak tutmamalıdır:"Çocuğunuza hiçbir şekilde sözle ders vermeyiniz; o, ancak derslerin tecrübelerini almalıdır. Ona hiçbir türde ceza uygulamayınız. Çünkü o, kabahatinin ne olduğunu bilmez; ona asla af dilettirmeyiniz, çünkü sizi incitmesini de bilmez" Rousseau bu sözleriyle, çocuğa bilgiyi soyut düzeyde vermek yerine,"yaşatarak öğretme" nin önemine değinmektedir.

*Anne ve babalar, çocuklarının kendi kendilerini yönetmeleri yolunda başlattıkları girişimleri," yaş küçüklüğü" vb. nedenlerle engellememelidirler.

*Anne ve babalar, gelişimin normal yüzlerini, zorlu dönemlerini bilmeli, davranışlarını ona göre düzenlemelidirler.

*Anne ve babalar, her çocuğun kendine özgü niteliklerle donanmış, ayrı bir birey olduğunu düşünerek, çocuğu diğer çocuklarla ve kardeşleriyle kıyaslama yoluna gitmemelidirler.

*Anne ve babalar, aile ve toplumca geçerli olan bazı kurallara uyma zorunluluğunu çocuğa hatırlatmalı, uymadığı takdirde onu, "insanlar arası ilişkileri anlatacak" türdeki örnek olaylarla bilgilendirmelidirler.

*Anne ve babalar, özellikle disiplin konusunda görüş birliğinde olmaya ve çocuğun yanında tartışmamaya özen göstermelidirler.

*Anne ve babalar, "oyunu" un, çocuğun gelişim ve eğitimi için önemli olduğunu düşünerek, onun, bu faaliyete zaman ayırmasını sağlamalıdır.

BABA ANNE

BAŞARI

ÇOCUKLAR

OKUL

IŞIK BULUTLARI

Minicik, incinecekmiş gibi
göründüklerine bakmayın,
aslında öyle muhteşem, öyle heybetlidirler ki!
Evren'i doğuran,
güneş sistemini bir arada tutan güçtür
onlar yaşam veren.

Onları
gerçekte oldukları gibi görebilseniz, Küçük
yavrularınızı dans eden bulutlar, sevgi
denizinde yüzen hareketli enerji zerreleri
olarak seyredilebilir

Gördüğünüzden farklıdır.
Aynen sizin,
Gördüğünüzden farklı olduğunuz gibi.

Hayatın monoton olduğu hissine kapılabiliyorsunuz
Görüntüye aldanmayın.
Çocuklarınız sıradan,
Güçsüz, hassas görünebilirler.
Öyle değil.
Kendinizi güçsüz, yalnız,
bir köşeye bırakılmış
hissedebilirsiniz.
Ne yalnız ne bırakılmış,
ne de güçsüzsünüz
Hatırlayın!

KAYNAKÇA

BALTAŞ, Acar, "Üstün Başarı", Remzi Kitapevi

BOLAT Nezake, "Eğitim, İnsan, Pozitif Olan Her Şey", Ana Baba Okulu 1, Şubat 11, 2007

CUCELOGLU, Doğan, "Başarıya Götüren Aile: Sınav Döneminde Ana-Babalık, Remzi Kitapevi

ERŞAHİN, Cengiz, "Başarıya Götüren Sözler", Tutku Yayınevi, 2007

NIVEN, David, "Başarılı İnsanların 100 Sırrı", Altın Kitaplar Yayınevi, 2005

Psikoloji Portah, "Okul Başarısı-1", 2004

YAVUZER, Haluk, "Çocuk Psikolojisi", Remzi Kitapevi

www.yayim.meb.gov.tr/dcrgiler/145/alisinanoglu.htm

www. intemationalhospital.com.tr